

PROGRAM STRUČNOG ISPITA ZA VRŠENJE POSLOVA OBEZBJEĐENJA PRITVORENIH I OSUĐENIH LICA

1. Izvršenje kazni zatvora i vršenje poslova obezbjeđenja pritvorenih i osuđenih lica

Načela izvršenja kazni zatvora, novčane kazne i mjera bezbjednosti (načelo humanosti i zabrana diskriminacije); Prava i ograničenje prava zatvorenika; Pravo zatvorenika na pritužbu; Pristupanje izvršenju; Upućivanje na izvršenje, uputni akt, naredba za dovođenje i potjernica; Izvršenje kazni zatvora nakon izvršenja mjere bezbjednosti; Odlaganje izvršenja, zahtjev za odlaganje izvršenja i žalba na rješenje o odlaganju izvršenja; Prijem u zatvor; Smještaj u zatvoru; Ispitivanje ličnosti zatvorenika i program tretmana i reintegracije zatvorenika; Pogodnosti tokom izdržavanja kazne zatvora; Prekid izvršenja kazni zatvora; Prostorije i uslovi za boravak zatvorenika; Odjeća i ishrana zatvorenika; Zdravstvena zaštita zatvorenika i zatvorenika; Rad zatvorenika i naknada za rad; Stručna obuka i obrazovanje zatvorenika; Pravo na vjerski život u zatvoru; Sportske, rekreativne, kulturne i druge aktivnosti; Pravo zatvorenika na posjete, dopisivanje i prijem i slanje pošiljki; Posebne mjere predostrožnosti; Priprema za otpuštanje, otpuštanje i pomoć nakon otpuštanja zatvorenika; Disciplinska i materijalna odgovornost zatvorenika (osnov disciplinske odgovornosti, disciplinski prekršaji, disciplinske mjere, disciplinski postupak, pravo na žalbu, izvršenje, odlaganje i prekid izvršenja disciplinskih mjera); Izvršenje kazne zatvora u prostorijama u kojima osuđeni stanuje (nadležnost za izvršenje, napuštanje prostorija u kojima osuđeni stanuje, obavještanje suda, ukidanje rješenja kojim je odobreno napuštanje tih prostorija u kojima osuđeni stanuje); Nadležnost za izvršenje novčane kazne; Izvršenje mjera bezbjednosti (obavezno psihijatrijsko liječenje i čuvanje u zdravstvenoj ustanovi, obavezno psihijatrijsko liječenje na slobodi, obavezno liječenje alkoholičara i obavezno liječenje narkomana; zabrana vršenja poziva, djelatnosti ili dužnosti, zabrana upravljanja motornim vozilom, oduzimanje predmeta, protjerivanje stranca iz zemlje, zabrana približavanja, udaljenje iz stana ili drugog prostora za stanovanje); Kontrola izvršenja (nadležnost i obaveze ovlašćenog službenog lica, mjere za otklanjanje utvrđenih nepravilnosti); Ovlašćenja u vršenju poslova obezbjeđenja (vrste ovlašćenja, izdavanje upozorenja i usmenih naredbi, upotreba sredstava prinude - fizička snaga, ručni sprej sa nadražujućim dejstvom, službena palica, električni paralizator, sredstva za vezivanje, uređaj za izbacivanje mlazeva vode, hemijska sredstva, službeni psi, vatreno oružje, evidencija i izvještaj o upotrebi sredstava prinude); Hvatanje odbjeglog zatvorenika; Upotreba tuđeg saobraćajnog sredstva i sredstva veze; Održavanje reda i bezbjednosti u saradnji sa Upravom policije; Pretres zaposlenih u Upravi za izvršenje krivičnih sankcija i drugih lica; Zvanja, oprema i službena legitimacija (vrste uniformi, izgled i djelovi uniformi, zvanja službenika koji vrše poslove obezbjeđenja, uslovi za sticanje zvanja službenika obezbjeđenja, oznake zvanja službenika obezbjeđenja); Organizacija vršenja poslova obezbjeđenja (ovlašćenja: starješine Uprave za izvršenje krivičnih sankcija u okviru poslova obezbjeđenja, pomoćnika starješine Uprave za izvršenje krivičnih sankcija, rukovodilaca organizacionih jedinica Uprave za izvršenje krivičnih sankcija, zapovjednika zatvorske policije, nadzornika zatvorske policije); Spoljašnje obezbjeđenje (vrste spoljašnjeg obezbjeđenja, posebne dužnosti, posebne zabrane); Unutrašnje obezbjeđenje (vrste unutrašnjeg obezbjeđenja, posebne dužnosti); Pretres lica i prostorija (pretres zatvorenika, pretres prostorija u kojima borave zatvorenici, pretres lica koja dolaze u posjete, pretres stvari); Sprovođenje (dužnosti službenika obezbjeđenja koji vrše poslove sprovođenja i to: šefa sprovodničke grupe, vođe sprovodničke grupe i sprovodnika, izdavanje naloga za sprovođenje i izvještaj o sprovođenju); Naoružanje, vozila i posebna oprema; Postupanje službenika obezbjeđenja u incidentnim situacijama (postupanje u slučaju izvršenja krivičnog djela od strane zatvorenika, postupanje u slučaju smrti zatvorenika, postupanje u slučaju bjekstva zatvorenika); Evidencije i pismena (evidencije o službenim radnjama i postupanjima, službene zabilješke, izvještaji i prijave).

2. Upotreba sredstava prinude i tehnika samoodbrane

Sredstva prinude (upotreba sredstava prinude, osnovni principi, srazmjernost upotrebe sredstava prinude, opravdanost i pravilnost upotrebe sredstava prinude); Fizička snaga (upotreba fizičke snage, kada i prema kome se upotrebljava fizička snaga, aktivni otpor, pasivni otpor); Tehnike smoodbrane (blokada, zahvati, poluge, bacanja, obaranja i druge vještine odbrane i napada); Hemijska sredstva (upotreba hemijskih sredstava); Ručni sprej sa nadražujućim dejstvom (mjesto držanja, upotreba, kada i prema kome se upotrebljava, ciljne mete, metode nanošenja, fizičke barijere, fizička kontrola, nepokoravanje nakon upotrebe hemijskog agensa, prva pomoć); Električni paralizator; Službena palica (nošenje palice, priprema i držanje palice, kada se i prema kome se upotrebljava, osnovni stavovi, način upotrebe, do koje mjere se upotrebljava, ciljna mjesta, zone udaraca palicom); Sredstva za vezivanje (upotreba sredstava za vezivanje, postupak vezivanja, nošenje, pripremanje, vađenje i postavljanje lica); Izdvajanje (prema kome se vrši izdvajanje, pretres lica, procedura); Uređaji za izbacivanje mlazeva vode (cilj upotrebe, mjere opreza); Službeni psi i njihova upotreba; Vatreno oružje (cilj upotrebe, zakonski osnov i način upotrebe, bezbjednosne mjere prilikom upotrebe vatrene oružja); Evidencija i izvještaj o upotrebi sredstava prinude.

3. Penologija i penološka andragogija

Pojam penologije (predmet penologije i pojam sistema izvršenja krivičnih sankcija); Sistem izvršenja kazni zatvora (istorijski presjek izvršenja kazni zatvora, sistem zajedničkog zatvora, ćelijski sistem, sistem progresivnog zatvora, klasifikacioni sistem); Prevaspitanje i resocijalizacija (pojam prevaspitanja i resocijalizacije, izučavanje ličnosti osuđenog, klasifikacija osuđenih lica); Kategorizacija zatvora (zatvori prema dužini kazne, zatvori zatvorenog, poluotvorenog i otvorenog tipa); Organizacija Uprave za izvršenje krivičnih sankcija, organizacione jedinice za tretman, obezbjeđenje, zdravstvenu zaštitu, za obuku kadrova; Tretman osuđenih lica (princip tretmana, individualni oblik tretmana, grupni oblik tretmana, obrazovanje

osuđenih lica, rad kao oblik tretmana, okupaciona i rekreativna terapija, tretman maloljetnika, postpenalni tretman); Osuđenička zajednica (pojam zatvorske zajednice, osuđenička subkultura i osuđenički neformalni sistem, frustracije i deprivacija osuđenih lica, tipovi osuđeničkih uloga, osuđenički konflikti); Položaj i prava osuđenih lica (opšte pretpostavke položaja osuđenih lica, pravo na čovječno postupanje, pravo na odgovarajući smještaj ishranu i odjeću, pravo na rad, pravo na zdravstvenu zaštitu, pravo na ispovijedanje vjere, pravo na komunikaciju sa spoljnim svijetom, pravo na žalbe i pritužbe, posebna prava osuđenica, disciplinska i materijalna odgovornost osuđenih lica); Pojam i predmet penološke andragogije (odnos penološke andragogije sa drugim naukama, društvene i teorijske osnove penološke andragogije, društvena reakcija na kriminalitet, shvatanje ličnosti u kriminalitetu).

4. Opšta i penološka psihologija

Pojam psihologije (razvoj psihologije, predmet psihologije); Psihički procesi (opažanje, učenje i pamćenje, mišljenje, osjećanja); Ličnost (teorije ličnosti, dinamika ličnosti, razvoj ličnosti, dijagnoza ličnosti, osobine ličnosti); Poremećaji ličnosti (funkcionalne psihoze, organske psihoze, neuroze, mentalna retardacija, stepen društvene opasnosti pojedinih poremećaja ličnosti); Psihologija u penološkom tretmanu (pojam penološke psihologije, penološka psihologija u praksi); Stres i adaptacija na zatvor (pojam stresa, dugoročne posljedice boravka u zatvoru, suicid i samopovređivanje); Poremećaji ličnosti zatvorenika (psihopatija, agresivnost, impulsivnost, kognitivne sposobnosti); Udruživanje u grupe (uopšteno o grupi, izbor vođe grupe, vođe i udruživanje zatvorenika u grupe i gangovi); Stavovi i promjena ponašanja (uopšteno o stavovima, strukturalni i funkcionalni pristup proučavanju stavova, kognitivna disonancija, promjene stavova, komunikacijski proces u formiranju i promjeni stavova).

5. Kriminalistika sa kriminologijom

Pojam, predmet i sistem kriminalistike, osnovna načela; Suzbijanje kriminaliteta (osnovni pojmovi o represivnoj i preventivnoj djelatnosti, društvena samozaštita, Međunarodna kriminalistička policijska organizacija - INTERPOL); Krivično djelo (izvori saznanja za pripremanje i postojanje krivičnog djela, kriminalističko-taktičke radnje, kriminalističko-taktičke mjere i sredstva, kriminalistička tehnika, kriminalistička metodika, kriminalističke evidencije, obezbjeđenje lica mjesta i uvidaj); Pojam kriminologije (predmet i metodi kriminologije, kriminološke činjenice i kriminološki podaci); Pojam prestupnika (prestupnici i druga lica kao i učesnici u prestupničkom konfliktu, instrumenti kriminoloških ispitivanja prestupništva); Moral i prestupništvo (društvena zajednica i prestupništvo).

6. Krivični postupak

Postupanje prema maloljetnicima (alternativne mjere i krivične sankcije, izvršenje krivičnih sankcija); Osnove krivično-procesnog prava (načela krivično-procesnog prava, procesni subjekti); Nadležnost sudova (stvarna i mjesna nadležnost); Državno tužilaštvo (radnje i nadležnost državnog tužilaštva); Izvidaj (krivična prijava, prijavljivanje krivičnih djela od strane građana, ovlašćenja i radnje Uprave policije); Prethodni postupak - istraga; Optužnica, sadržaj optužnice i preispitivanje optužnice; Glavni pretres (javnost glavnog pretresa, rukovođenje glavnim pretresom); Dokazni postupak (izvođenje dokaza, saslušanje svjedoka i vještaka); Presuda (izricanje presude, vrste presuda); Postupak po pravnim lijekovima (redovni pravni lijek, vanredni pravni lijekovi).

Literatura će biti objavljena na internet stranici Ministarstva pravde.